

Kh:n esitys esikaupunkiliitosta koskevan valtioneuvoston päätöksen täydentämisestä.

Helsingin maalaiskunnan kunnanvaltuuston puolesta on sisäasiainministeriölle jätetty liitteenä n:o 1 a oleva kirjelmä, jossa anotaan, että se osa n.s. Malmi—Tapanilan liitosalueesta, jota ei valtioneuvoston 5. X. 1944 päättämän aluesiirron yhteydessä määrätty liitettäväksi kaupunkiin, samoinkuin myöskin Friherrsin omakotialue, liitettäisiin Helsingin kaupunkiin. Jotta asian ratkaisu ei viivästyisi, kunnanvaltuusto on sisäasiainministeriön kehoituksesta jättänyt jäljennöksen anomuksestaan Kh:lle pyytäen, että kaupungin puolesta ryhdyttäisiin toimenpiteisiin lausunnon antamiseksi asiasta. Kunnanvaltuusto toivoo, että kaupunki katsoisi voivansa yhtyä sen tekemään anomukseen.

Helsingin maalaiskunnan puolesta sisäasiainministeriölle jätetyssä anomuksessa huomautetaan, että senjälkeen kuin valtioneuvosto oli 5. X. 1944 tehnyt liitospäätöksensä, ovat olosuhteet kehittyneet sellaiseen suuntaan, että mainitun päätöksen tarkistaminen eräissä kohdin olisi välttämätöntä. Näin on asianlaita etenkin sen Malmi—Tapanilan liitosalueeseen kuuluvan osan suhteen, jota ei aluesiirron yhteydessä määrätty liitettäväksi kaupunkiin. Tämä alue sijaitsee liitettäväksi päätetyn alueen pohjoispuolella sekä käsittää maalaiskunnan kirjelmän mukaan Suutarinkylän kokonaisuudessaan ja Tikkurilan kylän Keravanjoen eteläpuolella olevan osan. Kh:s huomauttaa, että näiden maalaiskunnan kirjelmässä mainittujen alueiden lisäksi kuuluu alueeseen, kuten valtioneuvoston aikoinaan määräämän selvitysmiehen, johtaja Yrjö Harvian alkuperäisestä selvityksestä ja myöskin tämän mietinnön liitteenä n:o 2 olevasta lausunnosta ilmenee, eräitä kirkonkylän eteläkärjessä sijaitsevia tiloja.

Anomuksensa perustelemiseksi maalaiskunta huomauttaa m.m., että kaupungin ja maalaiskunnan välinen uusi raja kulkee liittämispäätöksen mukaan tiheän asutuskeskuksen läpi. Jo päätöstä tehtäessä oli olemassa sekä maantieteelliseltä että liikenteelliseltä kuin myös taloudelliselta ja sosiaaliselta kannalta katsoen haittoja, jotka olisivat vaatineet mainitun alueen osan liittämistä kaupunkiin. Nämä haitat ovat maalaiskunnan mielestä nyt lisääntyneet siinä määrin, että muutos ehdottomasti on saatava aikaan. Kirjelmässä mainitaan muiden perustelujen ohella, joihin tässä ainoastaan viitataan, että kyseessäolevalla alueella asuvan väestön suurimman osan muodostavat henkilöt, jotka saavat elatuksensa kaupungissa ja jotka siellä vallitsevan asuntopulan takia ovat hankkineet asunnon kaupungin ulkopuolelta. Kaikki liikennöiminen alueelta suuntautuu kaupunkiin päin.

Mitä Friherrsin omakotialueeseen tulee, niin tälläkin alueella, joka kuuluu Hämeenkylässä ja on Kärbölen kylän rajalla, kehitys on ollut sellainen, että alue kokonaisuudessaan olisi maalaiskunnan mielestä liitettävä kaupunkiin.

Silloin kuin selvitys esikaupunkiliitosta varten toimitettiin, oli p.o. alueella vain tavallista maaseutusasutusta eikä ollut syytä sisällyttää aluetta silloin suunniteltuun liitosalueeseen. Viime vuosina on alueella kuitenkin syntynyt vilkas maanositusprosessi, jonka seurauksena on ollut verraten suuren asutuksen keskittyminen alueelle. Melkein kaikki asukkaat tälläkin alueella ovat henkilöitä, joilla on toimensa kaupungissa ja jotka kaupungin asunto-olojen takia ovat hankkineet itselleen asunnon kaupungin välittömästä lähiympäristöstä. Tämän alueen pitäisi maalaiskunnan mielestä kuulua kaupunkiin, m.m. syystä, että sen paikalliset olot muistuttavat kaupunkioloja. Muut maalaiskunnan esittämät perustelut käyvät ilmi liitteestä.

Khs on pyytänyt lausuntoa Helsingin maalaiskunnan ehdotuksesta johtaja Yrjö Harvialta, joka valtioneuvoston määräämänä selvitysmiehenä valmisteli kysymystä esikaupunkien liittämisestä kaupunkiin.

Lausunnossaan, joka on tämän mietinnön liitteenä n:o 2, johtaja Harvia mainitsee m.m., että hänen alkuperäisen ehdotuksensa mukaan olisi Suutarinkylä sekä Keravanjoen eteläpuolella oleva osa Tikkurilan kylää samoin kuin osa Helsingin kirkonkylää ollut liitettävä Helsingin kaupunkiin. Esitystään hän perusteli m.m. sillä, että esikaupunkiasutus kiersi jo selvityksen laatimisen aikoihin Suutarinkylän rajoja kaikilta puolin, ja että kylän maat olivat varsin soveliaat esikaupunkiasutusta varten. Lisäksi oli pelättävissä, että kylän maanomistajat, varsinkin sen jälkeen kuin oloja Tapaninkylän puolella ryhdytään järjestämään, ja järjestämättömien tonttien kysyntä alkaa hakea uusia alueita, havaitsevat etujensa mukaiseksi ryhtyä luovuttamaan asuntopaikkoja. Alueen suojelemiseksi samalta kohtalolta, jonka alaiseksi naapurialueet jo olivat joutuneet, olisi varovaisinta liittää kylä kaupunkiin. Tikkurilan kylän alueita puolsi selvitysmies liitettäväksi m.m. syystä, että uutta rajaa ei olisi syytä vetää Tapaninkylän esikaupunkiasutuksen ja sanotun Tikkurilan kylän asutuksen väliltä ja jättää jälkimmäistä asutusta välittömästi kaupungin rajan ulkopuolelle. Liittämällä p.o. osat Tikkurilan kylää kaupunkiin saataisiin Keravanjoki tällä kohtaa kaupungin luonnolliseksi pohjoiseksi rajaksi. Myöskin kirkonkylän eteläkärjessä sijaitsevat tilat ja tilanosat liittyivät välittömästi esikaupunkiasutukseen ja tulisi niiden liittäminen joka tapauksessa ennenpitkää välttämättömäksi.

Sen johdosta, että Helsingin Kvsto 21. VI. 1939 antamassaan lausunnossa vastusti nyt p.o. alueitten liittämistä kaupunkiin ehdottaen, että kaupunki-alueitten raja Malmi—Tapanilan liitosalueen kohdalla vedettäisiin Tapaninkylän pohjoisrajaa pitkin, jätti selvitysmies lopullisesta ehdotuksestaan mainitut alueet pois, joten ne jäivät kaupunkiin liittämättä. Kaupungin vastustaessa p.o. alueiden liittämistä kaupunkiin muuttui asia tältä kohdalta pakkoliitokseksi eikä selvitysmies katsonut voivansa esittää sellaisia syitä, joilla pakkoliitosta olisi voitu riittävästi perustella.

Johtaja Harvia toteaa lausunnossaan edelleen, että Kvsto ei asiasta antamassaan lausunnossa tarkemmin perustellut kielteistä kantaansa, mutta että sen jälkeen kun Helsingin maalaiskunta nyt on tehnyt erillisen ehdotuksen p.o. alueiden

liittämisestä kaupunkiin, ja kun ne syyt, jotka hän selvitysmiehenä aikaisemmin esitti liitosehdotuksen puolesta, edelleen ovat pätevät, ja kokemus viime vuosilta on osoittanut, että olettamukset esikaupunkiasutuksen laajenemisesta ovat olleet oikeat, olisi kaupungilla syytä luopua vastustuksestaan tässä kohden ja ilmoittaa sisäasiainministeriölle puoltavansa Helsingin maalaiskunnan valtuuston nyt tekemää esitystä asiassa siltä osin, kuin se koskee nyt p.o. Malmi—Tapanilan liitosalueeseen luettuja maita.

Mitä sitten Friherrsin alueeseen tulee, niin tätä aluetta ei ole käsitelty esikaupunkiliitosta koskevassa selvityksessä, koska sen asutus on syntynyt vasta v:n 1936 jälkeen. Tältä alueelta puuttuvat kaikki tarpeelliset selvitykset alkaen kameraalisia oloja koskevista tiedoista. Liioin ei voida kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain mukaisesti kuulla alueen asukkaita liitoskysymyksestä, jos asia haluttaisiin saada ratkaisuun vielä tämän vuoden aikana. Johtaja Harvia katsoo näinollen, ettei kaupungin tässä yhteydessä olisi puollettava Helsingin maalaiskunnan esitystä Friherrsin alueen liittämisestä, vaan että asia jätettäisiin erillisen selvityksen varaan.

Khs omasta puolestaan mainitsee aluksi, että Kvsto käsitellessään kysymystä esikaupunkialueiden liittämisestä Helsinkiin, asettui, kuten aikaisemmin esitetystä jo on ilmennyt, vastustavalle kannalle Malmi—Tapanilan liitosalueeseen kuuluvien, Helsingin maalaiskunnan kirjelmässä mainittujen alueiden liittämiseen nähden. Kvston kannalle ei esitetty mitään perusteluja. Nyt on maalaiskunnan kirjelmässä esitetty useita sellaisia näkökohtia, jotka ovat omansa tukemaan selvitysmiehen alkuperäistä ehdotusta siitä, että p.o. alueet liitettäisiin kaupunkiin. Khs näinollen katsoo voivansa yhtyä Helsingin maalaiskunnan kirjelmässä tehtyyn ehdotukseen. Mitä sitävastoin tulee Friherrsin alueeseen, niin on kysymys tältä osin siinä määrin valmistelematon, että asiassa ei kunnallisen jaoituksen muuttamista koskevan lainsäädännön mukaisesti voida ilman tarpeellisia lisäselvityksiä tehdä lopullista ehdotusta. Tältä osin olisi maalaiskunnan ehdotus näinollen jätettävä vastaisen tarkemman selvityksen varaan.

Lisäksi Khs ilmoittaa, että johtaja Harvian esikaupunkiselvityksen I osan sivulla 346 on lueteltu ne Tikkurilan kylän ja kirkonkylän tilat ja tilanosat, joita liitoksen tulisi koskea, ja on ne kiinteistötoimiston geodeettiosastolla tarkistettu.

P.o. liitosalueen suhteelliseen pienuuteen katsoen ja huomioonottaen muut asiaan vaikuttavat seikat, joihin johtaja Harvian lausunnossa viitataan, ei kaupungilla näytä olevan aihetta vaatia muutosta jo vahvistettuun omaisuuden jakoon.

Esitettyihin näkökohtiin viitaten Khs ehdottaa, että Kvsto päättäisi valtioneuvostolle ilmoittaa puoltavansa Helsingin maalaiskunnan anomusta sikäli, että kaupunkiin v:n 1946 alusta lukien liitettäisiin

*Helsingin maalaiskunnan Suutarinkylä kokonaisuudessaan;
Helsingin maalaiskunnan Tikkurilan kylästä seuraavat Keravanjoen eteläpuolella sijaitsevat tilat ja tilanosat, nimittäin Lillskäggsin verotalosta N:o 2 erotetut tilat, RN:ot 27, 24, 226—46, 2206—207, 2209,*

2211, 2215, 2217, 2218, 2222—283 ja 2285—303, sekä osa Jokiranta-I-, RN:o 2318, ja Lillskäggas-, RN:o 2319, nimisistä tiloista, Storskäggasin verotalosta N:o 3 muodostetuista Nystun, Koivulan ja Storskäggasin tiloista erotetut tilat, RN:ot 312, 316, 318—20, 324—28, 330, 334, 336, 342, 347, 350, 352, 356, 362—81, 385—99, 3101, 3103—115, 3117—118, 3121—122, 3125—126, 3145—146, 3165—170, sekä osa Nystu-, RN:o 3144, Jokiranta-, RN:o 3175 ja Storskäggas-, RN:o 3176 nimisistä tiloista. Nybondasin verotalosta N:o 11 erotetut tilat, RN:ot 11⁶, 11¹⁰—12, 11¹⁶—17, 11²⁰, 11⁵⁵—56, 11¹⁰⁷, 11¹¹¹—11¹¹⁵, 11¹¹⁷ ja 11¹¹⁸, sekä osa Erikas-, RN:o 11⁵, ja Nybondas-, RN:o 11⁰⁰, nimisistä tiloista, valtionrautateitä varten tai muihin tarkoituksiin pakkolunastetut alueet tässä mainittujen tilojen välissä, näitten tilojen välissä olevat yhteismaat ja tiemat, näistä tiloista mahdollisesti erotetut tilat sekä ne kaikkien Tikkurilan kylän tilojen ja tilanosien osuudet vesialueeseen Keravanjoessa, mitkä tulevat sijaitsemaan vastedes toimitettavassa rajankäynnissä määrättävän kaupungin alueen rajan eteläpuolella;

saman kunnan kirkonkylästä seuraavat Keravanjoen itäpuolella sijaitsevat tilat ja tilanosat, nimittäin Riddarsin verotalosta N:o 5 erotetut tilat, Stenbacka, RN:o 5⁶, Rauhala, RN:o 5⁹, Tyynelä, RN:o 5¹⁰, Ojanko, RN:o 5¹¹, Koivumäki, RN:o 5¹², Åbergsbacka, RN:o 5¹⁴, Kalliola, RN:o 5¹⁵, Kalliola I, RN:o 5²⁸, Stenbacken, RN:o 5²⁹, Bollbacka II, RN:o 5³⁶, Västeräng, RN:o 5⁴², ja Västeräng I, RN:o 5⁴⁴, sekä osa Österäng-, RN:o 5⁴⁵, ja Riddars-, RN:o 5⁴⁷, nimisistä tiloista; Junsin verotalosta N:o 6 erotetut tilat Suomela, RN:o 6¹, Katajamäki, RN:o 6², Österkulla, RN:o 6³, sekä osa Juns-, RN:o 6⁴, nimisestä tilasta; ynnä Knapasin verotalosta N:o 11 erotettu tila Albertsro, RN:o 11¹⁸, sekä osa samasta verotalosta erotetuista Bollbacka-, RN:o 11³⁸, ja Knapas-, RN:o 11⁴², nimisistä tiloista, näitten tilojen ja tilanosien välissä olevat yhteismaat ja tiemat, näistä tiloista mahdollisesti erotetut tilat sekä ne kaikkien kirkonkylän tilojen ja tilanosien osuudet vesialueeseen Keravanjoessa, mitkä tulevat sijaitsemaan vastedes toimitettavassa rajankäynnissä määrättävän kaupungin alueen rajan itäpuolella; sekä

että kysymys Friherrsien alueen kaupunkiin liittämisestä jätettäisiin erillisen selvityksen varaan.

Helsingissä 20. VI. 1945.

V a k u u d e k s i:

Eino Waronen.

Liitteet Kaupunginvaltuuston pain. asiak. n:o 8 v:lta 1945.

Liite 1.

Helsingin kaupunginhallitukselle.

Helsingin maalaiskunnan kunnanvaltuusto on tähän jäljennöksenä oheenliitetyssä, sisäasiainministeriölle osoitetussa kirjelmässä siinä mainituilla perusteilla anonut, että se osa n.k. Malmin-Tapanilan liitosalueesta, jota ei valtioneuvoston lokakuun 5 päivänä 1944 päättämän aluesiirron yhteydessä ole määrätty liitettäväksi kaupunkiin, sekä myöskin Friherrsin omakotialue liitettäisiin Helsingin kaupunkiin. Jotta asian ratkaisu ei turhaan viivästyisi, kunnanvaltuusto sisäasiainministeriön kehoituksesta täten kunnioittaen pyytää, että kaupunginhallitus jo nyt ryhtyisi asian vaatimiin toimenpiteisiin m.m. lausunnon antamista varten. Kunnanvaltuusto toivoo, että Helsingin kaupunki katsoisi voitavansa yhtyä yllämainittuun anomukseen.

Malmilla, toukokuun 28 päivänä 1945.

Helsingin maalaiskunnan kunnanvaltuuston puolesta:

Otto Valle.

Torolf Meinander.

Otto Kohtanen.

Liite 1 a.

Sisäasiainministeriölle.

Sittenkuin valtioneuvosto sisäasiainministeriön esittelystä lokakuun 5 päivänä 1944 oli määrännyt, että m.m. Helsingin maalaiskunnasta eräät kylät ja tilat ovat tammikuun 1 päivästä 1946 lukien siirrettävät Helsingin kaupunkiin, ovat olosuhteet kehittyneet sellaiseen suuntaan, että mainitun päätöksen tarkistaminen eräissä kohdin nyttemmin on välttämätöntä. Näin on asianlaita etenkin sen n.k. Malmin-Tapanilan liitosalueeseen kuuluvan osan suhteen, jota ei aluesiirron yhteydessä määrätty liitettäväksi Helsingin kaupunkiin, sekä myöskin Friherrsin omakotialueen suhteen. Tarkoituksenaan poistaa m.m. verotuksessa, kansakoulu-toimessa, asutuksessa ja sosiaalisissa oloissa sanotuilla alueilla nykyään esiintyvät haitat, Helsingin maalaiskunnan kunnanvaltuusto täten kunnioittaen anoo, että sisäasiainministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin myöskin näiden alueiden liittämiseksi Helsingin kaupunkiin. Tarkemmin perustellakseen anomustaan kunnanvaltuusto alempana esittää seuraavaa:

Nyt kysymyksessäoleva osa n.k. Malmin-Tapanilan liitosalueesta sijaitsee liitettäväksi päätetyn alueen pohjoispuolella sekä käsittää, kuten oheisesta kartasta selviää, Suutarinkylän kylän kokonaisuudessaan ja Tikkurilan kylän Keravan joen eteläpuolella olevan osan. Liitoskysymyksen ollessa käsittelyn alaisena selvitysmies ehdotti, että tämäkin alueenosa liitettäisiin Helsingin kaupunkiin, mutta ehdotus jätettiin varteenottamatta, koska kaupunki vastusti sitä. Selvitysmiehen perustelut on esitetty hänen asiasta laatimassaan laajassa mietinnössä, johon

kunnanvaltuusto nyt viittaa samalla tähdentäen erikoisesti seuraavia seikkoja. Liittämispäätöksestä seuraa m.m., että kaupungin ja maalaiskunnan välinen uusi raja tulee kulkemaan tiheän asutuskeskuksen läpi. Jo silloin oli olemassa sekä maantieteelliseltä ja liikenteelliseltä että myöskin taloudelliselta ja sosiaaliselta näkökannalta katsoen haittoja, jotka olisivat vaatineet mainitun alueenosan liittämistä kaupunkiin. Nämä haitat ovat nyt lisääntyneet siinä määrin, että muutos ehdottomasti olisi saatava aikaan. Se seikka, että kaupungin raja kulkee tällaisen asutuskeskuksen läpi, tulee hallinnollisessa suhteessa aiheuttamaan suuria vaikeuksia. Varsinkin se tulee vaikeuttamaan asutuskeskuksissa yleensä tavallisten asukassiirtojen valvomista, mikä taas tuottaa asianomaisten kuntien taksoitus-, kansakoulu- ja huoltoviranomaisille paljon työtä. Tällaisen järjestelyn voimassa pitäminen on omiaan näillä hallinnon aloilla aiheuttamaan todennäköisesti lukuisia riitajuttuja maalaiskunnan ja kaupungin välillä.

Kyseessäolevalla alueella asuvan väestön suurimman osan muodostavat henkilöt, jotka saavat elatuksensa kaupungista ja jotka siellä vallitsevan asuntopulan takia ovat hankkineet asunnon kaupungin ulkopuolelta. Entisten maanviljelystilojen sijaan on tullut suuri määrä asuntotontteja ja alue pitäisi siis taloudellisesti kuulua kaupungille. Sikäläiset olot muistuttavat myöskin paljon kaupunkioloja, mutta kun alue on osa maalaiskunnasta, ei siellä esiintyneitä terveydelisiä ja sosiaalisia puutteita maalaiskunnan heikon taloudellisen aseman vuoksi ole voitu korjata samalla tavalla kuin kaupungissa. Tästä johtuu, että kaikki liikennöiminen alueelta suuntautuu kaupunkiin päin, ja näin niin suuressä määrin, ettei ole edes katsottu tarpeelliseksi helpottaa liikennöimistä maalaiskunnan muille osille rakentamalla sinne siltoja Keravan joen yli, joka maantieteellisesti erottaa nämä osat toisistaan. Liikenne maalaiskunnan muille osille voi sentähden tulla kysymykseen vain kiertoteitse. Kosketellut haitat tulevat näkyviin varsinkin kansakouluhallinnon alalla. Alueen kansakoulupiirin koulurakennus tulee nimitäin aluesiirron kautta sijaitsemaan kaupungin alueella ja kuulumaan kaupungille. Lähin kansakoulu alueella asuville lapsille maalaiskunnassa on Tikkurilan suomenkielinen kansakoulu, joka on noin 6 kilometrin päässä. Uutta kansakoulurakennusta ei voida rakentaa alueelle, koska oppivelvollisten lasten lukumäärä on siksi pieni, ettei valtio myöntäisi valtionapua koulua varten. Myöskin kouluolojen suhteen olisi siis luonnollisinta, että mainittu alue liitettäisiin Helsingin kaupunkiin.

Friherrsin omakotialueellakin on kehitys ollut sellainen, että alue kokonaisuudessaan ehdottomasti olisi liitettävä kaupunkiin. Alue kuuluu Hämeenkylässä ja on Kårbölen kylän rajalla, josta osa sisäasiainministeriön yllämainitun päätöksen mukaan ensi vuoden alusta lukien liitetään kaupunkiin. Nyt liitettäväksi ehdotetun alueen raja kulkee, kuten oheinen kartta osoittaa, jo liitettäväksi päätetyn alueen, Kårbölen ja Hämeenkylässä rajojen yhtymäkohdasta suoraan pohjoiseen Kårbölen ja Hämeenkylässä välistä rajaa myöten n.k. Holovuorelle sekä sieltä edelleen länteen Gållaksen tilan rajaa pitkin uudelle Vihtiin johtavalle tielle, mistä raja sitten kulkee etelään päin mainittua tietä pitkin Espoon pitäjän rajalle saakka. Silloin kun selvitys aluesiirtoa varten toimitettiin, oli täällä vain tavallinen maaseutu-asutus, eikä ollut syytä liitoshankkeisiin sisällyttää aluetta. Viime vuosina on siellä kuitenkin toimeenpantu vilkas maanjakoprosessi, jonka tuloksena on ollut verrattain suuren asutuksen syntyminen alueelle. Melkein kaikki asukkaat tällä alueella ovat henkilöitä, joilla on toimensa kaupungissa ja jotka kaupungin asunto-olojen takia ovat hankkineet itselleen asunnon kaupungin

välittömässä lähiympäristössä. Tämänkin alueen pitäisi taloudellisesti kuulua kaupungille ja sielläkin paikalliset olot muistuttavat kaupunkiooloja. Maalaiskunnalla ei ole riittäviä varoja sikäläisten terveydellisten ja sosiaalisten puutteiden poistamiseksi mainitulla alueella yhtä vähän kuin n.k. Malmin-Tapanilan liitosalueen osallakaan. Tosin puheenaolevan omakotialueen asukkaat ovat jokseenkin hyviä veronmaksajia, mutta niiden maksamat verot eivät kuitenkaan yksinään riitä alueen suhteellisesti suuriin tarpeisiin. Supistetun maalaiskunnan muille osille, jotka pääasiallisesti ovat rajoitettuja varoja omaavaa maanviljelysseutua, tulisi näiden tarpeiden tyydyttäminen liian raskaksi. Mitä erikoisesti kansakoulu-toimeen tulee, niin on suurin osa täällä asuvista lapsista käynyt koulu Pitäjänmäen suomenkielisessä kansakoulussa, joka liitospäätöksen mukaan tulee kuulumaan Helsingin kaupungille. Lähin kansakoulu maalaiskunnassa on Hämeenkylässä suomenkielinen kansakoulu, johon on matkaa noin 3 ½ kilometriä. Mutta täällä asuvain oppivelvollisten lasten lukumäärä on kuitenkin viime vuosina huomattavasti lisääntynyt ja maalaiskunnan olisi sentähden aluesiirron takia pakko tänne perustaa uusi kansakoulu. Uuden kansakoulun perustaminen aiheuttaisi maalaiskunnalle liian suuret menot sellaisten henkilöiden hyväksi, jotka oikeastaan ovat Helsingin kaupunkikunnan jäseniä.

Ylläesitettyjen seikkojen perusteella kunnanvaltuusto toivoo voivansa odottaa, että sisäasiainministeriö katsoisi mahdolliseksi ja kohtuulliseksi päättää, että myöskin kyseessäoleva osa n.k. Malmin-Tapanilan liitosalueesta ja Friherrsin omakotialue liitettäisiin Helsingin kaupunkiin.

Malmilla, toukokuun 28 päivänä 1945.

Liite 2.

Kaupunginhallitus.

Kaupunginhallitus on lähettänyt nähtäväkseni jäljennöksen Helsingin maalaiskunnan valtuuston toukokuun 28 päivänä 1945 päivätystä esityksestä Sisäasiainministeriölle siitä, että Suutarinkylä ja Keravanjoen eteläpuolella olevat osat Tikkurilan kylää ja Helsingin maalaiskunnan kirkonkylää sekä Hämeenkylässä sijaitseva Friherrsin asutusalue liitettäisiin Helsinkiin tammikuun 1 päivästä 1946 valtioneuvoston lokakuun 5 päivänä 1944 tekemää päätöstä täydentävällä päätöksellä, ja on Kaupunginhallitus myöskin pyytänyt lausuntoani esityksen johdosta. Lausuntonani saan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Alkuperäisen, maaliskuun 31 päivänä 1936 päivätyn ehdotukseni mukaan olisi Suutarinkylä ynnä edellämainitut osat Tikkurilan kylää ja Helsingin kirkonkylää Keravanjoen eteläpuolella ollut liitettävä Helsingin kaupunkiin.

Perusteluna Suutarinkylän liittämiseksi kaupunkiin esitettiin erikoisselvityksessä n:o 8 siv. 52—53 seuraavaa:

»Mitä Suutarinkylään tulee, niin on sekin Malminkylään ja Tapaninkylään verrattuna sikäli poikkeusasemassa, että tässäkään kylässä ei vielä ole sanottavasti syntynyt esikaupunkiasutusta. 1 ha pienempiä tiloja on toistaiseksi vain

10 ja asukkaita on vain noin 100. Kylän asema on kuitenkin uhattu. Esikaupunkiasutus kiertää jo sen rajoja kaikilta puolilta, eteläpuolella Tapaninkylässä, itäpuolella siinä osassa Tikkurilan kylää, joka ulottuu Keravanjoen eteläpuolelle, pohjoispuolella Tikkurilan kylässä ja länsipuolella myös jonkunverran Keravanjoen itäpuolella olevilla Helsingin kirkonkylän eräitten tilojen mailla. Kylän maat ovat varsin soveliaat esikaupunkiasutusta varten ja pelättävissä on, että kylän maanomistajat, varsinkin kun oloja Tapaninkylän puolella ryhdytään järjestämään ja järjestämättömien tonttien kysyntä alkaa hakea uusia alueita, havaitsevat etujensa mukaiseksi ryhtyä luovuttamaan asuntotontteja. Alueen suojelemiseksi samalta kohtalolta, jonka alaiseksi naapurialueet jo ovat joutuneet, on näin ollen varovaisinta nyt jo liittää tämäkin kylä kaupunkiin.

Suutarinkylän liittämisen puolesta kaupunkiin puhuu sekin, että kaupungin alueen ulkoraja täten saadaan ehjäksi. Syistä, joita tarkemmin perustellaan Tikkurilan aluetta käsittelevässä erikoisselvityksessä, on välttämätöntä liittää kaupunkiin edellämainittu Tikkurilan kylän osa Keravanjoen eteläpuolella. Kaupunkiin liitettäväksi ehdotetaan myös syistä, jotka esitetään supistettua Helsingin maalaiskuntaa koskevassa erikoisselvityksessä, ne osat kirkonkylän tilojen maita, jotka sijaitsevat Keravanjoen tällä puolen Suutarinkylän maitten jatkona ja joilla jo on tapahtunut maanosittamisia esikaupunkiasutusta varten. Suutarinkylä jäisi, jos sitä ei liitettäisi kaupunkiin vaan se muodostaisi osan Tikkurilan uutta kuntaa, johon sen tässä tapauksessa olisi kuuluttava, kaupungin alueeseen pistäväksi kiilaksi, joka rikkoisi kaupungin rajan. Kun kylä olisi liitetty kaupunkiin, muodostuisi joki tälläkin kohtaa, kuten pitkillä matkoilla muutenkin, pohjoisessa kaupungin alueen luonnolliseksi rajaksi.»

Tikkurilan kylään kuuluvien puheena olevien alueitten liittämistä kaupunkiin perusteltiin erikoisselvityksessä n:o 12 siv. 23—24 seuraavasti:

»Kuten aikaisemmin on mainittu, sijaitsee eräs osa Tikkurilan kylää Keravanjoen eteläpuolella. Tässä osassa on Puistolän rautatiepysäkki ja tämän pysäkin ympäristöön on myöskin, kuten niinikään on todettu, Tikkurilan kylän maille syntynyt esikaupunkiasutusta. Tämä liittyy välittömästi Tapaninkylän puolella olevaan esikaupunkiasutukseen.

Kaupungin ympäristön kunnallista jaoitusta uudistettaessa ei ole syytä vetää kaupungin alueen rajaa Tapaninkylän esikaupunkiasutuksen ja sanotun Tikkurilan kylän asutuksen väliltä ja jättää jälkimmäistä asutusta siten välittömästi kaupungin rajan ulkopuolelle. Järjestämätön asutus kehittyisi tähän asemaan jätettynä täällä varmaankin sangen nopeasti, varsinkin sen jälkeen kuin rakennustoiminnalle rajan toisella puolen alettaisiin asettaa rajoituksia ja vaatimuksia. Tämän Tikkurilan kylän osan asemakaavoittaminen tapahtuu myös päinvastoin kuin saman kylän muitten osien luonnollisimmin Tapaninkylän asemakaavoittamisen yhteydessä. Sen asemakaava tulee olemaan Tapaninkylän asemakaavan välitöntä jatkoa. Lisäksi on tärkeänä seikkana huomattava, että liittämällä tämä osa Tikkurilan kylää kaupunkiin saadaan Keravanjoki tällä kohtaa kaupungin luonnolliseksi pohjoiseksi rajaksi. Tämä ei ole ainoastaan puhtaasti ulkonaisesti suotavaa, vaan myöskin senvuoksi hyvä, että joki sellaisenaan voidaan, jos vältetään siltojen rakentamista joen yli, muodostaa esteeksi esikaupunkiasutuksen laajenemiselle tähän suuntaan.»

Mitä sitten tulee Keravanjoen etelä- tai oikeastaan itäpuolella kirkonkylän eteläkärjessä sijaitseviin tiloihin ja tilan osien liittämiseen kaupunkiin, niin esitin siitä erikoismietinnössä n:o 13 siv. 13—14 seuraavaa:

»Nämä kirkonkylän osat sijaitsevat Tapanilan esikaupunkiasutuksen välittömässä läheisyydessä. Ne ovat siten alttiimmat esikaupunkiasutukselle kuin kirkonkylän muut maat. Eräitä esikaupunkiasutukselle luonteenomaisia asuntoiloja on tälle alueelle myös syntynyt. Näissä oloissa näyttää olevan tarkoituksenmukaisinta nyt jo kaupungin ympäristön kunnallisen jaoituksen muutoksen yhteydessä liittää nämä maat kaupunkiin. Voidaan edellyttää, että niin pian kuin ryhdytään Tapaninkylän puolella järjestämään asutusta ja kiristämään vaatimuksia uutisrakennuksiin nähden, järjestämätön asutus nykyistä voimakkaammin rupeaa hakeutumaan tälle alueelle. Kaupunkiin liittäminen tulisi näinollen joka tapauksessa ajanpitkään välttämättömäksi. Näitä alueita täytyy asemakaavallisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi suunnitella samalla kertaa kuin naapurikylät Tapaninkylä ja Suutarinkylä. Tällä tavoin saataisiin myös kirkonkylän kohdalla Keravanjoki kaupungin ja supistetun kunnan luonnolliseksi rajaksi. Näissä kohden on perustelu sama, mikä on johtanut ehdotukseen, että Suutarinkylä jo nyt liitetään kaupunkiin.»

Selvitysmiehen esityksestä kesäkuun 29 päivänä 1939 antamassaan lausunnossa Helsingin kaupunki vastusti nyt puheenaolevien alueitten liittämistä kaupunkiin ehdottaen, että kaupunkialueitten raja Malmi-Tapanilan liitosalueen kohdalla vedetään Tapanilankylän pohjoisrajaa pitkin. Ehdotuksen mukaan Suutarinkylä ja nyt puheena olevat osat Tikkurilan kylää ja Helsingin kirkonkylää jäivät liitosalueen ulkopuolelle. Sen johdosta että Helsingin kaupunki vastusti nyt kysymyksessä olevien alueitten liittämistä kaupunkiin, muuttui asia tältä kohdalta pakkoliitokseksi. Pakkoliitoksen edellytyksenä on, että huomattavan yleisen edun katsotaan vaativan liitosta. Tällaisia erikoisen painavia syitä ei selvitysmies katsonut voivansa tällä kohdalla esittää. Asiasta esitti selvitysmies lopullisessa, vuonna 1940 antamassaan lausunnossa seuraavaa:

»Senjohdosta, että Helsingin kaupunginvaltuuston lausunnossa vastustetaan Suutarinkylän liittämistä kaupunkiin katsoo selvitysmies olevansa pakoitettu tähän kylään nähden tarkistamaan kantaansa. Selvitysmies on tosin edelleenkin sitä mieltä, että olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa vetää kaupungin uuden alueen pohjoisrajaa mahdollisimman pitkälti Keravanjokea myöten, mutta riittäviä perusteita toteuttaa tämä ajatus kaupungin sitä vastustaessa tuskin on olemassa.»

Samansisältöisen lausunnon ja kannanoton selvitysmies esitti myös Tikkurilan ja Helsingin kirkonkylän osien liittämiseen nähden.

Todettakoon, että Helsingin kaupunginvaltuusto ei antamassaan lausunnossa tarkemmin perustellut kielteistä kantaansa asiassa. Senjälkeen, kun Helsingin maalaiskunta nyt on tehnyt erillisen esityksen puheenaolevien alueitten liittämistä kaupunkiin, ja kun ne syyt, jotka selvitysmies aikaisemmin esitti liitosehdotuksensa puolesta, edelleen ovat pätevät ja kokemus viime vuosilta on osoittanut, että selvitysmiehen oletukset esikaupunkiasutuksen laajentumisesta tänne päin ovat olleet oikeat, olisi Helsingin kaupungilla syytä luopua vastustuksesta tässä kohden ja ilmoittaa Sisäasiainministeriölle puoltavansa Helsingin maalaiskunnan valtuuston nyt tekemää esitystä asiassa siltä osin, kuin se koskee nyt puheenaolevia n.s. Malmin-Tapanilankylän liitosalueeseen luettuja maita.

Mitä sitten tulee maalaiskunnan ehdotukseen, että lokakuun 5 päivänä 1944 annettua liitospäätöstä täydentävällä päätöksellä liitettäisiin kaupunkiin myös Hämeenkylään kuuluva Friherrsin asuntoalue, niin on katsottava, että tätä aluetta koskevaa liitoskysymystä ei muodollisista syistä voida tässä yhteydessä ratkaista.

Kuten Helsingin maalaiskunnan esityksestäkin ilmenee ei silloin, kun selvitystä laadittiin, täällä vielä ollut esikaupunkiasutusta. Se on syntynyt vasta vuoden 1936 jälkeen. Selvitysmies ei senvuoksi voinut ottaa huomioon tätä erikoisaluetta. Senvuoksi puuttuvat kaikki tarpeelliset selvitykset tästä alueesta alkaen alueen kameraalisia osia koskevista tiedoista. Kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetussa laissa vaaditaan myös, että liitoksen valmistuksessa on kuultava paitsi kuntaa sen eri osia sekä suotava jokaiselle, jonka oikeutta suunniteltu muutos voisi koskea, tilaisuus antaa siitä lausuntonsa. Jos kunnan jonkin osan asukkaat tahtovat jaoituksen muutosta koskevassa asiassa erikseen käyttää puhevaltaansa ja valvoa etujaan, on asia, ellei kunnan osalla ole omaa päättävää elintä, jota tässä tapauksessa ei ole, otettava käsiteltäväksi sellaisessa yhteisessä piirikokouksessa, josta maalaiskunnan kunnallislaissa säädetään. Asianosaisten kuulemista lain edellyttämällä tavalla ei voida toimittaa, jos tarkoitus on ratkaista kysymys vielä kuluvan kuukauden aikana. Kysymys Friherrsin alueen liittämistä kaupunkiin on senvuoksi erotettava Malmin ja Tapanilan liitosalueeseen kuuluvien alueitten liitoskysymyksen yhteydestä. Ehdotan esittämälläni perusteilla, ettei kaupunki tässä tapauksessa voi puoltaa Helsingin maalaiskunnan esitystä Friherrsin alueitten liittämistä, vaan että asia olisi jätettävä erillisen selvityksen varaan.

Siinä tapauksessa, että Suutarinkylä päätetään liittää kaupunkiin, on otettava huomioon, että Suutarinkylässä sijaitsee eräs osa Helsingin maalaiskunnan nykyiseen kunnalliskotiin kuuluvista maista nim. Björckbacka RN:o 1³⁹, pinta-alaltaan 5,22 ha. Jo vahvistetun omaisuuden jaon mukaan on tämä tila jo luovutettu Helsingin kaupungille, joten se ei aiheuta muutosta päätökseen. Katsoen siihen, että nyt puheenaolevan liitosalueen veroäyrien lukumäärä on suhteellisen vähäinen ja sen osuus supistetun Helsingin maalaiskunnan omaisuuteen on myös vähäpätöinen, ei kaupungilla liene aihetta vaatia muutosta jo vahvistettuun omaisuuden jakoon.

Helsingissä kesäkuun 12 päivänä 1945.

Yrjö Harvia.